

Uzasadnienie

Na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r., poz. 1478 z późn. zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia dla rezerwatu przyrody plan ochrony, sporządzany zgodnie z art. 18 i 20 tej ustawy. Projekt planu sporządza się uwzględniając treść rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. Nr 94 poz. 794). Plan ochrony rezerwatu sporządza się na okres 20 lat. Plany ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego w części pokrywającej się z obszarem Natura 2000 powinny uwzględniać zakres planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, o którym mowa w art. 28 ustawy o ochronie przyrody, albo zakres planu ochrony dla obszaru Natura 2000, o którym mowa w art. 29 tejże ustawy. Rezerwat zlokalizowany jest w całości w granicach obszarów Natura 2000: Dolina Dolnej Odry PLB320003 oraz Dolna Odra PLH320037, które posiadają plany zadań ochronnych ustanowione przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie odpowiednio: zarządzeniem z dnia 30 kwietnia 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2014 r., poz. 1934 z późn. zm.) oraz zarządzeniem z dnia 31 marca 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2014 r., poz. 1661 z późn. zm.).

W związku z powyższym, na podstawie art. 20 ust. 6 ustawy o ochronie przyrody, niniejszy plan ochrony rezerwatu nie uwzględnia zakresu planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Odry PLB320003 oraz Dolna Odra PLH320037.

Rezerwat „Wzgórze Widokowe nad Międzyodrzem” funkcjonuje na mocy zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Wzgórze Widokowe nad Międzyodrzem” (Dz. Urz. Woj. Zach. poz. 5223). Rezerwat posiada powierzchnię 4,43 ha i znajduje się na terenie województwa zachodniopomorskiego, w powiecie polickim, gminie Kołbaskowo, obejmując dwie działki ewidencyjne obrębu Siadło Górne. W całości są to grunty Skarbu Państwa pozostające w zarządzie Nadleśnictwa Gryfino. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych wzgórza stanowiącego fragment wysokiego brzegu doliny Odry w jej dolnym biegu, o szczególnych cechach geomorfologicznych i geobotanicznych.

Dokumentacją wyjściową dla opracowania przedmiotowego projektu zarządzenia było opracowanie pt. „Projekt planu ochrony rezerwatu przyrody Wzgórze Widokowe nad Międzyodrzem” (Klub Przyrodników, Owczary 2023). W ramach prac nad planem ochrony przeprowadzono analizę zagrożeń rezerwatu, zarówno w odniesieniu do całości przyrody jak i poszczególnych jej składników, biorąc pod uwagę ich wpływ na naturalne procesy przyrodnicze, siedliska przyrodnicze, ekosystemy, siedliska oraz populacje roślin, zwierząt lub grzybów, różnorodność ekosystemową i krajobrazową, przyrodę nieożywioną oraz krajobraz. W wyniku prac terenowych stwierdzono, że głównym istniejącym zagrożeniem wewnętrznym w rezerwacie jest sukcesja naturalna, prowadząca do przekształcania się muraw w zbiorowiska zaroślowe, a także rozprzestrzenianie się gatunków ekspansywnych. Proces ten, wspierany przez eutrofizację prowadzi do powstawania mało wartościowych zbiorowisk ruderalnych z klasy *Artemisietea vulgaris* lub trzcinnikowisk *Calamagrostietum epigeji*. Przewiduje się, iż z upływem czasu, również te zbiorowiska zaczną zarastać krzewami. W obrębie zbiorowisk leśnych, zidentyfikowanym zagrożeniem istniejącym wewnętrznym jest występowanie gatunków obcych, takich jak niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora*, dąb czerwony *Quercus rubra* oraz robinia akacjowa *Robinia pseudoacacia* oraz obecność w drzewostanie gatunków takich jak: modrzew *Larix* sp., daglezwia zielona *Pseudotsuga menziesi*,

świerk pospolity *Picea abies*, sosna *Pinus sylvestris*, zmieniających właściwą strukturę gatunkową, negatywnie wpływając na siedlisko abiotyczne (m.in. zakwaszenie). Oprócz sukcesji w kierunku roślinności zaroślowej i leśnej, obecności gatunków obcych i ekspansywnych do zagrożeń rezerwatu można też zaliczyć powiązany z powyższymi brak ekstensywnej gospodarki rolnej, a także dość silną presję turystyczną i rekreacyjną na rezerwat i jego okolice. W związku z powyższym, w celu przeciwdziałania stwierdzonym zagrożeniom zaplanowano w rezerwacie szereg działań ochronnych takich jak: usuwanie nalotów drzew i krzewów, ekstensywny wypas owiec (ewentualnie z domieszką kóz) lub koszenie, usuwanie gatunków inwazyjnych. W części leśnej rezerwatu zaplanowano usuwanie wszystkich drzew szpilkowych.

W celu kanalizacji ruchu turystycznego zaplanowano remont ścieżki prowadzącej do punktu widokowego oraz budowę barierki na samym punkcie widokowym, uniemożliwiającej zejście z punktu widokowego ścieżką na południe, a tym samym wydeptywanie murawy. Przebieg ścieżki w tym rezerwacie wyznaczony na podstawie zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 18 października 2016 r. w sprawie wyznaczenia szlaku w rezerwacie przyrody „Wzgórze Widokowe nad Międzyodrzem”.

Jedynym stwierdzonym zagrożeniem istniejącym zewnętrznym dla rezerwatu jest przebiegająca w bezpośrednim sąsiedztwie rezerwatu autostrada A6, której obecność wiąże się ze zwiększoną ilością zanieczyszczeń komunikacyjnych, przedostających się do siedlisk. Mając na uwadze charakter tego zagrożenia, nie ma możliwości jemu przeciwdziałania. Nie zidentyfikowano w rezerwacie zagrożeń potencjalnych zewnętrznych oraz wewnętrznych.

Cały rezerwat został objęty ochroną czynną, która jest najbardziej adekwatnym sposobem na realizację celu ochrony przyrody w rezerwacie oraz odpowiada aktualnym potrzebom.

W rezerwacie nie wskazuje się obszarów i miejsc udostępnianych dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, amatorskiego połowu ryb i rybactwa. Nie wskazuje się również miejsc, w których może być prowadzona działalność wytwórcza, handlowa i rolnicza, ze względu na sprzeczność powyższych form działalności z celami ochrony przyrody w rezerwacie. Nie wyznacza się obszarów, w których można polować oraz miejsc wprowadzania psów ze względu na możliwość płoszenia i niepokojenia zwierząt.

Wskazano również wymagania ochrony przyrody konieczne do uwzględnienia w ustaleniach planu ogólnego gminy Kołbaskowo i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz planie zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, tj. konieczności utrzymania dotychczasowego sposobu przeznaczenia i użytkowania gruntów na działkach ewidencyjnych należących do rezerwatu oraz utrzymania całego obszaru rezerwatu jako wyłączonego z możliwości lokalizacji wszelkiej nowej infrastruktury technicznej niezwiązanej z udostępnieniem i funkcjonowaniem rezerwatu.

Zgodnie z art. 19 ust. 1a ustawy o ochronie przyrody sporządzający projekt planu ochrony zapewnił udział społeczeństwa w postępowaniu na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.) poprzez wydanie:

- 1) obwieszczenia RDOŚ w Szczecinie z dnia 15 września 2023 r., znak: WOPN.6202.18.2023.MKP o przystąpieniu do sporządzenia projektu planu ochrony – podano do publicznej wiadomości poprzez publikację w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie, wydruk w prasie o zasięgu

regionalnym (Kurier Szczeciński z dnia 15 września 2023 r.) wywieszenie na tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie w terminie od dnia 15 września 2023 r. do dnia 15 listopada 2023 r. oraz przesłanie obwieszczenia do właściwych miejscowo: Urzędu Gminy Kołbaskowo, Starostwa Powiatowego w Gryfinie, Regionalnej Dyrekcji lasów Państwowych w Szczecinie oraz Nadleśnictwa Gryfino z prośbą o jego wywieszenie na tablicach ogłoszeń przez okres ponad 21 dni. Odnośnie zamierzenia nie wpłynęły żadne uwagi i wnioski.

- 2) obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 22 kwietnia 2025 r., znak: WNR.6205.1.2025.MKP w sprawie możliwości zapoznania się z projektem planu ochrony oraz o możliwości i terminie wnoszenia do niego propozycji i uwag - podano do publicznej wiadomości poprzez publikację w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie, wydruk w prasie o zasięgu regionalnym (Kurier Szczeciński z dnia 22 kwietnia 2025 r.), wywieszenie na tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie w terminie od dnia 22 kwietnia 2025 r. do dnia 23 maja 2025 r. oraz przesłanie do właściwych miejscowo: Urzędu Gminy Kołbaskowo, Starostwa Powiatowego w Gryfinie, Regionalnej Dyrekcji lasów Państwowych w Szczecinie, Nadleśnictwa Gryfino oraz Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego, z prośbą o jego wywieszenie na tablicach ogłoszeń przez okres ponad 21 dni.

W trakcie konsultacji nie wniesiono uwag.

Pismem z dnia 6 maja 2025 r., znak: ZO.7212.5.2025, Regionalny Dyrektor Lasów Państwowych w Szczecinie poinformował o braku uwag do projektu zarządzenia, jednocześnie jako uzupełnienie informacji o florze naczyniowej rezerwatu przyrody przekazał notatkę florystyczną sporządzoną przez Aleksandra Smoligę z Regionalnej Dyrekcji Lasów państwowych w Szczecinie. Zgodnie z przekazaną notatką, w rezerwacie przyrody „Wzgórze Widokowe nad Międzyodrzem” występują cenne gatunki roślin, w tym: lucerna kolczastostrąkowa (*Medicago minima*), wilżyna ciemista (*Ononis spinosa*), pięciornik biały (*Potentilla alba*), głowienka wielkokwiatowa (*Prunella grandiflora*), sasanka łąkowa (*Pulsatilla pratensis*), czyściec prosty (*Stachys recta*), ostnica włosowata (*Stipa capillata*), szczeciniastka owłosiona (*Virga pilosa*).

Na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, pismem z dnia 22 kwietnia 2025 r., znak: WNR.6202.1.2025.MKP.2 przekazano do zaopiniowania projekt zarządzenia Radzie Gminy Kołbaskowo. Uchwałą Nr XII/144/2025 Rady Gminy Kołbaskowo z dnia 26 maja 2025 r. w sprawie zaopiniowania projektu zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Wzgórze Widokowe nad Międzyodrzem”, Rada Gminy Kołbaskowo pozytywnie zaopiniowała projekt zarządzenia.

Projekt zarządzenia został przesłany do zaopiniowania do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. W mailu z dnia 28 marca 2025 r. GDOŚ przekazał uwagi w zakresie: zmiany brzmienia § 5 ust. 2 projektu zarządzenia, wymienionej w lp. 2 załącznika nr 1 olszy szarej *Alnus incana*, uszczegółowienia uzasadnienia w zakresie stwierdzonego zagrożenia ze strony drzew szpilkowych oraz braku wyznaczenia miejsc wyprowadzania psów. Uwagi Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska zostały uwzględnione.

Projekt zarządzenia zaopiniowany został pozytywnie przez Regionalną Radę Ochrony Przyrody - uchwałą nr 1/2025 z dnia 6 czerwca 2025 r.

Projekt zarządzenia, na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2025 r. poz. 428) został uzgodniony przez Wojewodę Zachodniopomorskiego pismem z dnia 26 czerwca 2025 r., znak: P-1.0522.2.5.2025.KD.

Zarządzenie będzie miało wpływ na wydatki budżetu państwa w zasobach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie w związku z potrzebą realizacji działań ochrony czynnej w rezerwacie przyrody, remontu istniejącej ścieżki edukacyjnej, monitoringu cennych składników przyrody oraz ewentualnej konserwacji lub wymiany oznakowania. Środki finansowe na realizację działań ochronnych będą mogły być pozyskane z funduszy wspierających ochronę przyrody, w związku z czym wysokość dofinansowania będzie decydować o zakresie i terminie realizacji zaplanowanych działań. Zatwierdzony plan ochrony będzie stanowił podstawę merytoryczną i formalną do aplikowania o środki finansowe do funduszy wspierających czynną ochronę przyrody.